

כל כלב ביג'י יומו יוסף לוי*

חבקוק כהן היה קצין שטח צעיר ומוכשר ביחידת הקת"ם. לאחר שנרצח ב-1951 במפגש שקבע עם סוכן והתגלה כמארב, התחייב יוסף לוי, קצין הקת"ם האחראי על הגזרה שבה נרצח - ולא פחות מכך, חברו הטוב מימי בית הספר היסודי - לאתר ולחסל את האחראים למותו

הם היו בני בית במושבה. הכרנו רבים מהם ואף קיימנו עמם קשרי ידידות. בפי הערבים נקראה אז ראשון "עיון קרא", על שם מעיין עין הקורא שנבע אז במערב ראשון על גבול החולות. ידיעת השפה הערבית הייתה אחד הגורמים להשתלבותנו בקהילת המודיעין.

חבקוק בן העדה התימנית, דובר הערבית ובעל החזות המזרחית גויס בשנות טרום המדינה ליחידת המסתערבים של הפלמ"ח ובה שירת עד לפירוקה והצטרפותו ליחידת הקת"ם בחיל המודיעין. הוא לחם במסגרת המסתערבים, יצא לשליחות בארץ אויב והגיע לבירות שבלבנון ב-1947 כחלק מחוליית מרגלים שבה שימש אלחוטן. כמו כן היה שותף למבצע הטבעת היאכטה של היטלר שהייתה בשירות האויב.

החלל הראשון של הקת"ם

אני, שהייתי חבר בקלוב התעופה, הגעתי למחלקת הטיס של הפלמ"ח שבסיסה היה בקיבוץ נען, קרוב לשדה התעופה ברמלה שבו היה הבסיס של חברת "אווירון" אשר על מטוסיה התאמנו טייסי הפלמ"ח. מחלקת הטייסים הייתה תחת פיקודו של בלק האגדי, אשר לאחר מכן היה מראשוני הטייסים של אל על, ובהדרכתו של הטייס פני בן פורת, חבר קיבוץ נען אשר נהרג בהטיסו מטוס נוסעים של אל על בשמי בולגריה. המחלקה הייתה מסופחת לפלוגה ו' של הפלמ"ח בפיקודו של שייקה גביש, אשר הוציא אותנו למסעות במדבר יהודה כאשר טייסי הפלמ"ח ליוו אותנו מלמעלה. בין החניכים במחלקה היה גם סטף ורטהיימר הידוע, אשר בהיותו מסגר מעולה עסק גם בפיתוח כלי נשק רקטיים.

אני התאמנתי בטיסה על המטוס "טילורקפט" פייפר, אך לאחר ביצוע טיסת הסולו התברר כי יש לי בעיה של עיוורון צבעים, ולכן נאלצתי לפרוש מהמחלקה.

לא רק "המוסד" ידע לנקום על רצח יהודים על ידי בני עוולה. גם אנו ביחידת הקת"ם, או בכינויה "מודיעין 10", ידענו לפגוע ולחסל את מי שהרגו חבר ביחידה.

סרן חבקוק כהן בבוקר צאתו אל המשימה שממנה לא חזר (צילום: גמליאל כהן)

כך עשינו עם מי שהרגו את קצין השטח סגן חבקוק כהן מראשון לציון, ידיד אישי שלי מנוער. חבקוק למד איתי בבית הספר העממי "חביב" בראשון לציון והיה חבר טוב ואהוב על התלמידים בבית הספר. אביו היה שרת בית הספר (אז נקרא שמש), וחבקוק עזר לו בעבודתו. הוא היה בן העדה התימנית וגר בשכונת התימנים במזרח ראשון, לא רחוק מהבסיס הצבאי הבריטי סרפנד.

בתחילת שנות ה-40 גויסנו אני, חבקוק ועוד רבים מתלמידי בית הספר ל"הגנה" במסגרת הגדנ"ע. מפקדנו היה משה סלומון ז"ל, בנו של המורה האגדי אברהם

היה משה סלומון ז"ל, בנו של המורה האגדי אברהם סלומון. משה, אשר נפל בקרבות מלחמת העצמאות, ארגן אותנו כמתנדבים בגד"ע. במסגרת זו התאמנו כקשרים באיתות מורס, בדגלים וכן בקפא"פ (קרב פנים אל פנים) ובתרגילי סדר. משה לקח אותנו למסעות בסביבה, בעיקר בדיונות החול שבמערב ראשון, שם נשלחנו לאסוף תחמושת שנשארה ממטווחי הצבא הבריטי שנערכו בחולות. כמו כן יצאנו למפגשים עם גדנ"עים מערים שכנות שהתקיימו מדי פעם במקווה ישראל. רבים מאיתנו ידעו את השפה הערבית. ראשון לציון הייתה מוקפת פרדסים וכרמים שבהם עבדו ערבים מהסביבה.

עיוורון צבעים, ולכן נאלצתי לפרוש מהמחלקה. במלחמת העצמאות שירתי כמפקד מחלקה בגדוד פשיטה 89 תחת פיקודו של משה דיין. לחמנו במבצע "דני", בכיבוש לוד ורמלה, במבצע "עובדה" ובכיבוש עוג'ה אל-חפיר (כיום ניצנה). לאחר כמה שנים יצא לי לפקד על בסיס זה, אשר היה מקום מושבה של ועדת שביתת הנשק הישראלית-מצרית, ובה שהו בצוותא חיילים ישראלים ומצרים תחת פיקודי.

בסיס קת"ם דרום היה ממוקם במבנה ערבי נטוש בעיר העתיקה בבאר שבע. אני צורפתי לבסיס כקצין שטח ואחראי על הגזרה המזרחית הירדנית מהר חברון

* לשעבר קצין איסוף באמ"ן וב"מוסד"; joely@012.net.il

30 | חבנמל"ח | גיליון 60, סיוון תשע"א

דרומה לאורך הערבה ועד לעקבה. הפעלתי סוכנים אשר המפגשים איתם היו בעיקר במאהלים של שיחים בדואים ששיתפו איתנו פעולה וכן בעין חוסוב (חצבה) בערבה ובאילת.

חבוק היה קצין שטח בבסיס קת"ם ירושלים. ב-20 בדצמבר 1951 יצא למפגש עם סוכן בצפון הערבה בלויית שני מלווים. במקום המפגש הוכן לו מארב. חבוק ואחד המלווים נורו למוות. חבוק היה לחלל הראשון של יחידת הקת"ם. ביחידה הוחלט לא לשקוט ולא לנוח עד שניפרע מרוצחיו.

מחויבות אישית לנקמה

במהלך שנת 1952 גויס צמד מתנקשים, צויד ואומן בנשק אוטומטי וברימונים ונשלח בליווי חיילים מיחידה 300 עד לגבול. משם המשיכו השניים לכיוון סאפי במטרה להתנקש ברצחיו של חבוק. הצמד התברבר בביצות המלח הטובעניות שבגבול בין סדום לסאפי וחזר באפיסת כוחות בלי שהצליח לבצע את המשימה.

אני כממונה על הגזרה קיבלתי על עצמי את המשימה וראיתי בה מחויבות ואתגר אישי. במהלך שנת 1953 שיגרתי את הסוכן המודיע הבדואי, אשר שירת בזמנו

במקביל גייסנו סוכן ממשפחה ידועה מחברון הידוע במעלליו בתחום הפלילי. הוא צויד בנשק מתאים ושוגר באחד הלילות הסוערים מהגבול בין סדום לכפר סאפי בסיוע קב"ט סדום אשר הדריך אותו במעברים בין בריכות המלח והביצות.

◀ לאחר כמה גיחות חזר הסוכן

ששלחתי עם מידע מפורט לגבי

זהות המפגעים. במקביל גייסנו

סוכן ממשפחה ידועה מחברון הידוע

במעלליו בתחום הפלילי. הוא צויד

בנשק מתאים ושוגר באחד הלילות

הסוערים מהגבול בין סדום לכפר

סאפי בסיוע קב"ט סדום

הסוכן ביצע את משימתו בהצלחה וחיסל את בני העוולה. בתגובה הפגיו צבא ירדן בתותחים את המפעל בסדום,